

DÜSEVNI LISZT

Meszečne verszke novine.

Vu iméni překmurszke evang. sinjorije glávni
I odgovorni reditel KOVÁTS ISTVÁN,
vöđávník DARVAS ALADÁR obá v Muraszombati

Cěna na cělo leto 2 Pengőja., v zvonstvo 3 P.,
v Ameriko 1 Dol., edne numera 20 lit.

Izhája ednók na meszeč.

Naprejplaćsilo gorivzeme vszáki ev. dühovník i vucsitel

Postüvani cstitelje!

Po 22 léti tezsxim, krajnszkim szlüzsénsztvi, szmo z-Bogá pomocsjöv nazá prisli k-jezerolétnoj, predrágoj vogrszkoj domovini, k-nasoj lüblénoj, míloj materi: Prisztája sze tak, da na tó radoszt, nas verszki csaszopisz *Düsevni Liszt z-Vogrszkim himnusom* i v-nasem maternom jezíki tüdi presztávleno, püsztimo pred vász. Drági bratje! Zacsnite ga z-himnusom csteti i szpěvati vu tom ószvetnom polozsáji:

Himnusz.

Isten áldd meg a magyart
Jó kedvvel bőséggel,
Nyujts feléje védő kart,
Ha küzd ellenséggel;
Bal sors a kit régen tép,
Hozz rá víg esztendőt,
Megbűnhődte már e nép
A multat s jövőndőt.

Öseinket felhozád
Kárpát szent bércére,
Általad nyert szép hazát
Bendeguznak vére,
S merre zúgnak habjai
Tiszának, Dunának,
Árpád hős magzatjai
Felvirágozának.

Érttünk Kunság mezejin
Értt kalászt lengettél,
Tokaj szőlő vesszejin
Nektárt csepegtettél,

Bög pregledni vogrina
Z-dobrov volov, z-zsítkom,
Bráni ga Tvoja rama
Med protivnim vdérom;
Tak dugo bôzsanomi
Zidi híp veszélni,
Plácsao je on z-szkuzami
Bin zdávnyj, prísesztni.

Ocsáke szí Ti pelao
Na Kárpát plamine,
Bendeguzá krvi dao
Örok domovine,
I gde Tisza i Duna
Z-válovjem sümíjo,
Po tebi pokolénya
Árpáda czvetéjo.

Za nász klászovje plaví
Na Kunov ravniczaj,
I trsza nektár czürí
V-Tokaja goriczaj.

Zászlónk gyakran plántálád
Vad török sáncára,
S nyögte Mátyás bús hadát
Bécsnek büszke vára.

Haj! de bűneink miatt
Gyult harag kebledben,
S elsujtád villámídat
Dörgő fellegekben
Most rabló mongol nyilát
Zúgattad fellettünk,
Majd töröktől rab ígát
Vállainkra vettünk.

Hányszor zengett ajkain
Ozmán vad népének,
Vert hadunk csonthalmain
Győzedelmi ének?
Hányszor támadt ten fiad
Szép hazám kebledre?
S lettél magzatod miatt
Magzatod hamvvedre?

Bujt az üldözött s felé
Kard nyul barlangjában,
Szerte nézett s nem lelé
Honját a hazában.
Bérczre hág és völgybe száll,
Bú s kétség mellette,
Vér özön lábainál
S láng tenger felette.

Vár állott, most köhalom,
Kedv s öröm röpkedtek;
Halálhörgés, siralom
Zajlik már helyettek,
S ah szabadság nem virul,
A holtnak véreből,
Kinzó rabság könnye hull,
Árvánk hő szeméből!

Szánd meg Isten a magyart,
Kit vészek hányának,
Nyujts feléje védő kart,
Tengerén kinjának.
Bal sors a kít régen tép,
Hozz rá víg esztendőt,
M megbühödte már e nép
A multat s jövőndöt.

Na tvoji sanczi sztoji
Törk zásztava nasa,
i bástya Becsa szkuzi
Pod ramov Mátyasa.

Ali jaj! za vol' binov
Sze je szrd tvoji zvúzsgao
I vmráki teski bicsov
Grum med nami dūdnyao,
Divji mongolov sztrêje
Obri nász letfjo
I jármi törszke szile,
Nam plécsa tezsíjo.

Kelkokrát vu oblászti
Zvisen Ozman trôbi,
Juvkajôcs na pokopi
Dedov nasi grôbi.
Kelkokrát i szam tvoji rod
Oh dom klácsi tebé
I kak szlêpi czilov rob
Zakápa szam szebé.

Szkríva sze pregányani
I mecs ga doszégne,
Sztan iscse i pregnáni
Brezi dôma végne.
Na plaminaj, vu dôli
Ga glád, dvojnost vmárja,
Na krvi pla'mna pôli
Czagajôcs otvárja.

Sztao je grád i zse je rūs,
Cvêtja dom púsztína,
Placsa jama, mantra dūs
Národa trbína!
I jaj! nê szlobodscsine
Zálog je krv szvéta,
Nê! li robsztvo obcsine,
Szkuzi i boj svêta.

Pomilúj Bôg vogrina
Po telki vihéri,
Zdigni ga Tvoja rama
Z-môk prepaszti k-méri.
Teliko lét mantráni
Zídi híj veszélni,
Plácsao je on z-ranami
Dùg, zdávnyi, prisesztni!

Vüzemski pozdráv.

Ár Kristušova lübéznost nas stiskáva, kakti one ki tó sôdimo, kâ či je eden za vse mrô, tak so vsi mrlí. I za vse je mrô, naj ti živôči več ne živéjo sebi, nego tomi, ki je za njé mrô i goristano. II. Kor. 5. 14—15.

Či se približa eden eden velki družin-ski svétek, očevje i matere se paščijo, i njihova srca se z ednim plemenitim želénjom napunijo, svojoj deci veseljé, radost spraviti, njim dráge, lêpe dáre dati. Na velki pétek i na vüzemski svétek, šteri nas na našega Zveličitela Jezuš Kristuša smrt i z mrtvi goristanênje opominajo, tûdi tvoja dûhovna mati, evangeličanska cérkev tó vrôče želénje má, da naj more tebi radost spraviti i tebè obdarüvati. Obdarüvati te ščé z svojim najdragšim kinčom, z Kristušovim evangeliomom, ki je za nás rozpéti bio i na trétji dén je pa goristano z mrtvi.

Svét dnesdén té kinč, té dár preveč za malo preštima. Svét rájši beži za premenlivimi zemelskimi dobrôtami, ráj išče zláto, srebro i zemelsko premožênje. Pa grêšnomi svéti, njegovoj betežnoj dûši, nê tó mrtvo i blédo zláto správi zdrávje nego edino té naveke živôči Kristuš. Pod jeru-

zálemske cérkvi lêpimi vrátami kôdivajôči nesrečen, nevolen človek bi tûdi nadale nevolen kôdiš ostao, či bi Peter apoštol nê k njemi stôpo z etimi rečámi: Srebra i zláta nemam, ka pa mam, tó ti dam, v iméni Jezuša Kristuša toga Nazarenskoga, stani gorj i hodi. Dokeč se tûdi ti ne naj-deš i ne sréčaš z Jezušom Kristušom, te-čas si ti li samo plantavi, nevolen kôdiš. Kakkolí bi rad hodo, ali nê si zmožen, nemreš hoditi, nê v vernosti, nê v bratske lübéznosti, nê na vekivečnoga žitka vüpanja pôti. Mesto žive vere nevernost, mesto zmágajôče lübéznosti vsebičnost i nevoščenost, mesto blájženoga vüpanja kmična nezavüpnost te držijo v oblasti. Ali či si se ednôk po velkoga pétka i vüzemskoga svétka evangeliomi sréčo z živim Kristušom, či si meo právi velki pétek i vüzem, té z veselov dûšov dolirazlečeš i dolideneš svoje kôdiške cote, ár si ti pôstao svéta najbogatejši, najblájženejši i nájsrečnejši človek. Kak bi nê bio bogáti i srečen, vè je pa Kristuš tvoj pôstao, kak bi nê bio blájženi, vè si pa od Kristuša veséle glási čüo, da so ti tvoji grêhi odpüščeni, da Bôg lübi tebé i po smrti vekivečno zveli-čanje čáka na tébe.

Nega na etom svéti bogatejšega i blájženejšega človeka, liki je v Kristuši

Jánoš vitéz.

Veršušno pripovedávanje. (Pisao: Petöfy Šándor 1844. Poslovenčo: Flisár Jánoš 1940 sept.)

XVIII. spév.

Jánoš je nagno glavô na kükél stola,
Vô z-ôči njemi je povôden skúz tekla,
Ka je güčao, je zadržávajôč pravo,
Od žalosti se njemi glás zadržávo:

„Zakaj sem nê spadno vu bojne vihéri?
Zakaj sem groba nê zaišao v glob'kom
Zakaj sem se i na svét ete porôdo? [môrji?
Zakaj i zakaj me té vdárec doségno?“

Bolezen ga mantrati se navolila,
Tak, da bi obrúdo, je malo zadržémo.
„Kak je mrla lüška? — Ka njé falilo?“
Je pítao i od ženske odgovor dóbo:

Dosta je trpélo, nevolno siroče,
Náimre od té prehúde svoje mačije.

Štera je tûdi zadobila kaštigo,
Dobila je v rôke kôdiško palico.

Ino vás je tûdi dosta spominála:
„Janči báči!“ vas je obslédnjim zezvála,
Janči moj, Janči moj: Bôg tebé pregledni,
Či me itak rad máš, tvoja bom vu nébi.“

Potom je naveke vu Bôgi zaspála.
Mati zemla jo je veke zaspála.
Ves občina jo na brútiv sprevájala
I vu srdci britkom mílo žalüvala.“

Na Jánoša prošnjô je njé grob ženička
Njemi pokazála, k-njemi sprevodila.
Tam pri grobi ga je samoga nihála,
Na grob je poklekno, gde me mátká spála.

Od indašnji hipov si ja premišlávaao,
Gda je ešče lüške lübézen vživao.
Srdcé i obráz vu zemli počívata,
Povêhnjena mrziliva, obá jesteta.

vervajôči evangeličanski človek, ki verje v Njegovom goristanênji z mrtvi, ki verje, da bodo pobožni ljudje po svojoj telovnoj smrti tálnicke vekivečnoga živlênja. Tak ne bodeš več plantavi kôdiš, nego toga vekivečnoga Bogá ozdrávljeno, bogáto dête, ki z veselím i vervajôčim srcom hodi po Kristušovi stopájaj, i z zahválnim srcom dene svedôstvo od Kristušovoga Golgotovoga križa, od Njegove grêhe dolibrisajôče krvi pred grêšnimi ljudmi, pred tistimi, ki se z velikimi brigami morejo bojúvati, i svedôstvo dene pred tistimi, ki se bojijo od smrti, od Bogá edinorojenoga Siná obládnosti obri smrti, obri škrinje i groba. Tak postáne od Kristušove lúbézni prevzétí evangeličanski človek za drúge ljudi Kristušovo bogástvo i blájženstvo dávajôči človek. Kak žoltárski pesnik právi: Ki idejo po dôli žalosti i tam si stúdenca delajo. Ár vučitelje bodo z vnôgim blagoslovom snáženi Šli bodo od obládanja do obládanja, da se skáže, ka je Bôg v Sioni.

Brat i sestra! Bár da bi túdi tvoje živlênje tákše bilô! Bár da bi tak znao sprejéti i daledati tisti velki dár i drági kinč, z šterim tebé na velki pétek i na vüzemski svétek tvoja církev obdarúje, naimre z mrtvi goristánjenoga i neveke živôčega Kristuša. Tô želej, zato moli i tak želej

tebi i tvojim lúblénim blájžene, blagoslovene vüzemske svétke tvoja dúhovna mati, evangeličanska církev.

Záto se na obládnosti svétek vsi vesélmo i radújmo. Prosimo od Bogá vüzemsko vero i záto ga túdi z právov, blájženov verov dičimo: Blagosloveni je Bôg i Oča Gospodna našega Jezuša Kristuša, ki nas je pôleg svoje vnôge smilenosti preporôdo na živo vúpazen, po goristanênji Jezuš Kristušovom od mrtvi. H.

Proti Jeruzálemi.

(Pisao Szalay Mihály. Poslov. Flisár J.)

Slobôd je vzéo Gospôd od Galileje;
Miroven v-obrázi, betežen znôtra.
Prišla je vóra, v-Jer'žálem potúje,
Vsa prorokúvanja so tak môtna.

Ido potújejo i v-pétek večér
Pred njé pride ta mála Bethania:
Lázár, Šimon ino več prijátelov,
Gde pred njega poklekne Mária.

Počiné si pri verni prijáteli,
Žnjimi navkúp svetí svétek sobôtni

Sunce je doj zašlo i na mesto njega
Je pristôpo mêsec temnoga posvétá,
Túžno je svêto vó z jesénskoga mráka
Jánoš od groba britko odhája, stôpa.

Ednôk se ešče nazáj povrné k-njemi,
Na grôbi je bio en rôžni grm zeléni,
Z-toga je doj virgno edno betvo mílo,
K-srdci si je djao, stisno vu svoje krílo:

„Z-koga práha si zraslo, tí betvo málo,
Bojdi mi v-vandranji moj prijátel stálno.
Vandrao bodem, vandrao, do konca prebitka,
Dokeč mi míla smrt nepretrgne žítka.“

XIX-ti spév.

Jánoš vítéz je seboj meo dvá pajdáša,
Obádvá nevugodniva túváriša:
Edno je žukost bila, srdce me grizla,
Te drúgi pa meč bio, erja ga cerala.

Po negvúšni potáj je potúvao žujima,
Vnogokrát je bio mêsec puná i mladá,
I preoblékla se zemla v-gvant sprotolétja.
Je ednôk tak opilao bolezen srdcá:

Gda se že navoliš tí mantránje žukost?
I vu mantránji nedopunjena britkost?
Či me nemreš bújti, nemantráj me zaman,
Idi inam, gde nebodeš hod'ia zobstan.

Vidím, nè si ti, štera mi smrt prinesé,
Vidím, ka inam mam obrnôti sebé.
Inam se obrném, nevoláŕje mánji,
Gde to želejôčo smrt gvúšno mam nádti.

Tak si je mislo zdá, povrgao je žukost,
V-srcé me je že rétkogda prišla britkost.
Tá je minôla; (ár je zaprêta bila)
En' kaplo me samo na oči pústila.

Sledi je skuzami túdi obračúnao.
Samo navoljeni žítek je seov nesao.

Z-vesélov vüpaznov ga glédajo vsi
Od radosti njeg' obráz ôsvetni.

K-Šimona hiži prído vküp na véčar,
Ah, Márie dūša je kak pretúžna;
Drgeče, stráh je, i gda nevídiyo,
Se skuzi, v-obrázi oh kak súžna.

Tô velko nevarnost čúti vu srdci:
„Nebode meo tú več dén sobôtnoga“!
Dokeč se ovi veselijo, híti —
Küpi, prinesé balžam drágoga.

Tak čúti: vse se na žalost obrné,
Njé občútênje je večkrát tak čúidno!
I že ga naprê jočêč not' namáže,
Tak daj mrtev bio, že vöpremino.

Príde nedela, v-gojndno z Bethanije
Vküp dale potújejo pod pálmami.
— Obri svekla néba, spod' dlšno cvêtje
Z-hladnov sencov skrito z-pálm vëkami.

K-mál'mi šerégi se ji več pridruží,
Pôtnike, pôtnici nasledújejo,
Z-Jer'žálema velki šereg pokorni:
Stári ino mládi pred njé prído.

Za se'ov nihájo že Bethfágo túdi,
Svét'ga mesta hiže se že vídiyo,
Ah, kak vré národ. Hožána se glási,
Ali Jezuša líca blêdiyo.

Prestérajó bár gvant, cvetje torijo,
Da naj potúvanje bode ôsvetno,
Bár ga za díčnoga kralá glédajo,
Njeg'vo srdcé je li omračeno.

Z-milim poglédom na svét' mesto gléda,
Ino vídi vse, ka na njega čáka:
Odán, zbit, gnúšno ošpotan brez réda,
Côniva ga hūda dūša vsáka.

I nezide edna rêč z-vúst kre njega,
Nevídiyo v-njem več velkoga krála:
„Rázpi ga!“ rátajo vsi Pilátuša,
Komi so prê kričali: Hožánna!

Kak z-razbojnikom hitro na Golgotho,
Med teškimi mokami ga vmorijo.
Vse je tak, kak se je naprê sômnilo
Marije občútno srdcé milo.

Nesao ga je nesao, vu eden lóg kmični,
Zaglédne edna kôla, kak v-njega stôpi.

Lončár je bio z-kôli, kak ga je zagledno,
Kôla so do náredi vtonjena v-blato.
Kočiš konje nagible, ščuka povôli,
Kôl potáčje so se nikák nê genoli.

„Bôg dáj dobro útro!“ se Jánoš poklono,
Lončár ga je grdô vu oči pogledno.
Vu veliki čeméri njemi govori:
„Nê meni . . . Dobra útra je tam pri vrági.“

„Da smo hūde vôle,“ Jánoš pregovori.
„Kak nebi? Da so tak zapüščene poti.
Od gojndne se eti mantram, nemrem zmesta
Genoti vö kôl, z-toga velkoga blata.“

„Na tom si zmoremo, ali povête vi,
Kama pridemo po toj pôti tamtá mi?“
Píta Jánoš, na edno pôt on kázavši,
Štera té lóg vdiljek na dvá tála deli!

„Po toj pôti? — Ah, po toj naj neidejo,
Nemo pravo drúgo . . . gvúšno, ka preidejo.
Urijáške vu toj krajini prebivajo,
Nê je prišao nazáj, kí je tá zavdaro.“

Jánoš erčé: „tô li na méne nihájte,
Zdaj pa li nájprvie vsi esk-kolam hodte.“
Tak je erkao i za rúd krepko popadno,
Je kôla po sprevedíji z-blata cukno.

Lončár ga je z-očmi i lampami glédao,
Sam sebi je nê vervao, se je čüdúvao,
I gda je k-sebi prišao na hválo míslêč,
Je Jánoš vítêz že v-lôgi hodo daleč.

Jánoš vítêz je šô, prišao je do mesta,
Do urijášov orsága nevarnoga.
Kre mejé je bistro tekao járek eden.
Zadosta velki bi bio potok poreden.

Pri potôki je stao ur'jášov zemlé čôs,
Kak se je na njega zgledno Jánoš vítêz,

Luther v Wormsi.

Več dnévov etoga mēseca nás sili, náj postánemo za híp i se zglédnemo nazáj v preteklost, na znamenite dogodke reformácijskoga vrēmena.

Dogodki, šteri se spomenôti ščemo, so se pred 420 leti odigrali v aprili 1521. leta.

Rimski pápa je že obsôdo Luthera. Njegove knige bi se mogle sežgati, njega i njegove somišlenike pa bi mogli v Rim poslati, če v 60 dnévaj ne bi odstôpili od svojega návuka.

Luther je na eto zahtēvo očivesno i vsem razmeto odgôvoro, kda je ono pápovo bullo 10. decembra 1520. leta ôsvetno v ogenj lūčo.

Alli stvár se je s tēm samo za Luthera dokončala, nej pa za pápo. Njegovoj sôdbi je valánje trbelo spraviti. Záto se je pápa na nôvo-zvoljenoga nemškoga casara obrno, na komaj 21 lét staroga V. Károla, náj „kak skrbík Gospodnovi goríc preprávi té plevél.“

Casar je tō dugovánje na orsačkom gjūlēši ščeo rēšiti, šteroga je v rázločni držávni poslaj v Worms zvao vküper. Pápeški odposlánec je bár vse doprineso náj bi zabráno, da bi se Luther, od rimske cerkve obsojeni jeretnik, pred držávni zbor pôzvo, alli casar je za politični zrokov volo (nej se je ščeo zameriti držávnim poglavárom) li skončo, Luthera v Worms pozvati i pred správiščem zaslišati.

Casarski kurir Gášpar Sturm se je odpravo v Wittenberg, náj Lutheri zrôči casarovo pozvánje i ga pripela v Worms.

Luther je na obá vūzemska svétka ešče predgo v Wittenbergi, v tork 2. aprila pa se je na pôt spravo. Na odpréti kôlaj je potūvo, spre-vájani od trej prijátelov. Pred kôlami pa je jězdo s svojimi hlápci casarski kurir, v písanoj uniformi i z zástavov.

Luthera so na pôti vsepovséd velke vno-zíne sprejéle, oblásti pa so njemi skažūvale vso čést. Vsakši je želo viditi batrivnoga baráta, ki je vūpo rēč zdignoti prôti vsamogôčoj cerkvi; zdaj pa se je nej bojo pred svoje sodce stôpiti.

Ništerni so ga strášili s spominanjem na Husa i Savonarolo, šteriva sta na grmádi dokončala svoje reformátorsko delo. V Weimari so njemi pokazali nôvi casarski proglás prôti njegovim knjigam, v šterom je stalô, ka se je Luther samo záto pôzvo v Worms, náj nazáj vzeme svoje včenjé.

Kak ga je na tō casarski kurir opito, jeli ščé med tákšimi prilikami nadaljavati pôt, njemi je Luther odgôvoro: „Če bi med Wormsom i Wittenbergom tákši ogenj zakürili, ka bi do nébe ségo, vendar se ščém tam v iméni svojega Gospodna skázati i vadlūvati Kristuša.“ Sledi so Lutheri prinesli naprôti Spalatínovo písme, náj ne pride v Worms, ár njemi tam Husov šorš ščéjo pripraviti. Zdaj se je Luther razbur-

Tak visiko je meo zdignoti on glavô,
Čij glédati šteo kakšega torma gombo.

Urijášov čôs ga prihájati zagledno,
Je tak daj, en grum vđaro, na njega strôbo.
„Či dobro vidim tam v-trávi človek lázi,
Erčé : tak me poplat srbi, vküp ga skláči-m“

Prvle, kak bí urijáš na njega stôpo,
Jánoš je obri gláve sáblo podržao,
V-njô stôpo té štangoláš i grozno strôbo,
Kak nogô vô potégne je v- potok spadno.

„Rávno si tak spadno, kak sem ti jaz želo“
Si je Jánoš vítěz v-glávi svojoj mislo.
Kak je tō mislo, preci bēžati začno
I po urijáša tēli potok prebroždžo.

Urijáš se ešče nē gori zavlēkao,
Ka je Jánoš že tam na ovom brēgi stao.
Prék je prišao i z-sáblon nad njega vsékao
I čôsá glavô od šinjeka odsekao.

Urijášov čôs je več nē gori stano,
Ka bi na sé' zavūpano zemlô pazo,
Temnost sunca njemi je zakrila pogléd,
V-kmici je ostano naveke on povséd.

Prék ponjem je tekla ta potoka voda,
Od ur'jáša krvi je rdéča grátala.
Ka se je pa z Jánošom godilo bomo :
Tūdi bomo čūli, li čakajmo malo.

XX-ti spév.

Jánoš je vu lôgi vse dale potūvao,
Dostakrát stanovši, se je i čūdūvao,
Ár je nē vido več tákšega povsédi,
Kakše je tū vido v-ur'jášov držéli.

Bilô je tū dosta tak velkoga drevja,
Ka njemi je Jánoš nē vido do vréhka.
I listje je tūdi li tak šúrko melo,
Ka bi za plášč zadosta bilô položao.

ko: „Pa če so Husa tūdi žéžgali, je istina záto nej bila zežgána! Ščém v Worms, pa če bi tam teliko vragŏv bilŏ, kak na strehaj cigla.“

16. aprila je prišo Luther v Worms. Pápin-

konji“ prišo v Worms, kde ga je več kak dvě jezero lúdi spréjalo. Pápeški odposlánc Aleander se je paščo nazvéstíti v Rim, ka se je Luther, kak je s kŏi stŏpo, s svojimi „šatanskimi“

Luther vu Wormsi

ci so želeli, náj bi samo skrivomá smeo v vá-roš. Ali Luthera je nej bilŏ mogŏče skriti. Že na pŏti se njemi je pridružilo vnŏgo jezdecov, drúgi so njemi pa z Wormsa prijezdili prŏti. Tak je Luther na velke čemére pápincov „s stŏ

očmi okŏli zgledno i pravo: „Bŏg z menom bude.“

Včasí po njegovom prihodi je Luthera obiskalo vnŏgo grofov, plemenitášov, dŭhovnikov i drúge gospodé.

Lutherovi prijátelje so se prestrašili nad

Sumiče so tūdi na tak velko zrasli,
Za gŭnce bi je indri zléhka ŏdali.
Jánoša sábla je tū méla sekati,
Ár so nad njega vu šeregé létali.

Kapa ešče vrane! ... huj! so bilé velke!
Vido je edno sedeti na navrih véke,
Od njega je bila brš na dvě mil' zemlé,
Tak velka se vidla, kak dvě centov bravé.

Potŭvavši Jánoš grozno se čŭdŭvao
Naednŏk ŏzdaleč čaren žid zagledno:
Ur'jáš krála grád je bio, toga je vido,
Toga je tam daleč ne brégi zagledno.

Neščem lagati, meo je tak velke dveri,
Ka jas rávno tŏ bogme nevém praviti.
Samo, ka je velki bio, se dá razmíti,
Ur'jáš král máloga nebi dao réditi.

Tá pridŏč Jánoš, si vu sebi zbrodjáva:
„Z-vŏna ga vídim, poglédnem ga i znŏtra!“
Nemisli si na tŏ: nájdo ga stirati,
Gori je ŏdpro gráda velike dveri.

Ali meo je tūdi tam vnŏgo viditi,
Obedivao je král, Bŏg vé z-kek'mi sinmi!
I ka so jeli? — tŏ nikak nevganite,
Jeli mislite ka? — Pečine škrilevke.

Gda je Jánoš vitéz v-hižo notri stŏpo,
Je toga obeda on bogme né želo.
Ali ur'jášov miloga srdcá král ga
Z-obedom včasí lepŏ etak ponŭja:

„Či si že tū, poj i obedivaj z-nami,
Či nebož jo škrilevk, tak te pojémo mí:
Vzemi tak naš obed, či je on bár sŭhi,
Na práh zmenjenim tvoj' tŏlom de soljeni.“

njegovim prišestjom. Njegove prijátele pa, ki so se prve bojali za njega, je pomirila njegova batrivnost.

Včasi drúgi déa, 17. aprila po pôdnévi ob 4. vóri so pelali Luthera pred državni zbor. Po cestáj se je tákša vnožina prerivala, ka so ga prék ogradov i po stranski potáj mogli pelati pred správišče.

Tam so ga opómnilí, náj samo na tó odgovárja, ka opítani bode, potom so njemi pa stavili pitanje, jeli knige, štere so tam ležále na ednoj klôpi i šteri naslove so po rédi prečteli, za svoje pripozna. Luther je prítro.

Kak so ga pa nadale opítali, jeli jih ščé nazájvzétí, je Luther vsem na začúdenje proso vrémen za premišlávaje. K tomí so ga njegovi prijátelje samo z velkov mukov znali pregovorítí, ár je Luther sam včasi ščeo odgovorítí. Politiki saškoga poglavára, Lutherovoga zmožnoga branitela, so ščeli naimre čas zadobítí, nej so ščeli dopústití, ka bi Luthera prehitro odpravili z Wormsa. Luther jih je bôgo i na velke čemére Aleandra so njemi túdi spunili želénje. Ali samo krátek čas je dôbo.

Že drúgi déa, 18. aprila, ob istoi vóri je znôva pozváni bio pred správišče, kde je na pitanje, jeli ščé nazáj vzétí svoje knige, batrivno odgôvoro: „Nemrem i neščem!“

Luther se je samo na svéto pismo zezávo. Samo te bi bio volen kaj nazájvzétí, če bi njemi

s svétoga pisma posvedočiti znali, ka blôdi. Ali od svétoga pisma je tam nej biló guča, nego kak Luther právi, samo tó so ga pítali: „Ščéš nazáj vzétí, ali neščeš?“ Lutherov odgovor na tó je samo „nej“ mogo bití. Iz radostnim občútenjem obládanja je zapústo správišče: „Prék sem, prék sem!“

Luther je nej odstôpo od istine. Od obládanja je gučo, če glih je znao, ka ga smrtna sôdba čáka.

Ali Gospodin Bôg je nej zapústo onoga, ki je tak batrivno zagovárjo istino, i nej je pústo zatréti dela, štero je njegov evangeliom melo na svetlost prinestí.

Nej ka bi neprijátelje porúšili njegovo začnjeno delo, nego ešče dale je zido evangeličansko cerkev.

Na Wartburg grádi, kama ga je Môder Frigješ pred neprijáteli skrití dao, je Luther na nemški jezik obrno Novi Zákon, náj vsakši čté i razmi oni evangeliom, šteri je njega tak odlôdnoga i batrivnoga včino. D.

Naročnikom!

Eto numero „Dúševnoga lista“ smo za volo dogodkov kesnej mogli vódati. Prosimo za dobrohotno spreglédanje. Reditelstvo.

Urjášov král je tó záto nê tak pravo,
Kaj Jánoš vítěz za šálo mislo, razmo,
Z-prijázniimi rečmi je tak odgôvoro:
„Vadíujem, nê sem vajen jesti tó hráno.

Ali či želéte, včínim. pa zakâ nê?
Privás obédivati tú ostánem vê...
Vas samo edno prosim, štero mi včinte,
Na moj račun mále falate vlomíte.“

Z-pečine je blúzi pêt fúntov doj vलोmo
Král ino ômurno ete reči pravo:
„Ne, za štrukle de ti té falat zadosta,
Za globance túdi dobiš precí zazda.“

„Poje si tó ti! — poceraj te te hídi!
Dobro skrb mê, da si nespotereš zôbi.“
Glasno skriči Jánoš, z-grêšnimi rečami,
Nazáj lúči grúdo, z-krepkimi rokámi.

Kamen je narávnô králi v-čelo počo,
Tak, da je mozgôv te vékši tál vó ločno.
„Tak me i drúgôč na vaš obed pozovi,
Smehéč právi Jánoš, lahko ga dáš psovi!“

Urijášje so zdâ grátali žalostni,
Pri svojega kralá toj túžnoj prilíki.
Vu žalosti so se jókali, plakali,
Kuste, britke skuze so vsi, vsi točili.

Te nájstarejši je Jánoši tak pravo:
„Gospodne, král naš boj i daj nam miloščo,
Ár te mí zdâ eti za kralá zvolimo,
Smilúj se nad nami, slugi ti bodemo.“

„Ka je naš brat pravo, tó je vsém nam vola,
Ne bantúj, mirúj nás, boj k-nam milost tvoja:
Ti ovi urjášje so se tí molili:
„Vzemi nás za sluge, so ga vsi prosili.“

Nas boj.

(Od 1941 aprila 6-ga do 16-toga.)

Na vogrsko zdâ misli dŭsa,
Od toga brĕg i dŏl sŭmi;
Od toga gucsijo vŭszta,
Od toga zrak nébe rŭmi!

Pesznik zdâ nema piszati
Od lŭéznoszti devojke,
Ni od junákov vernoszti,
Li szamo od domovine.

'I ka naj pisem zdâ drŭgo?
- ka szmo tak zselno csakali:
Ka je nase bilo dávnno,
za koj szmo sze tak plakali.

Nas národ je glob'ko csŭto,
Ono blájzseno idejo:
Zgŭbleno nazáj dobimo,
Domovina szlobodna bŏ!

Tá miszel nász je v-boj gnála,
I tá vera nász bŭdila,
Nesztamno navdŭsávava
Ino trplive vcsinila.

Zŏcsi szmo sztáli z-urjási,
Z-velike dŭhovne mŏcsi,

Jánoš vítěz njm je etak odgŏvoro:
„Li tak vzemem jas gori ponŭdbo vašo,
Či mi obečate i oblŭbo dáte,
Gda de potřĕbno, vsi pri meni grátate.

Da jas tŭ pri vás vsigdár biti nemorem,
Nikákoga mest' sébe esi k-vam denem.
Či de mi vás trbĕlo, eti grátajte,
Do ednoga mi vsi na sířžbo bojdite.“

„Nesi seov Gospodne tŏ málo žveglico,
Gdaštĕ nás zvaŏ bodeš, pri tebi grátamo“.
Nájstarĕši urjáš je eta povedao,
'I Jánoši je žveglico včasi přĕk dao.

Jánoš je žveglico vu tořlin potisno,
Na vel'ko obládnost si vu sebi mislo.
Med vnŏgim srečeželĕnjem je odhájao
Od ur'jášov slobŏd vzĕvši, je dale řŏ!
Nadaljávanje přide.

Z-vŭpaznosztjŏv vu Krisztusi,
Vu vszej nász odkŭpiteli.

Reviz'jo szmo vszi zseleli,
Nika drŭgo szmo nĕ steli:
Szamo, ka je nase bilŏ,
Ka je od nász porobleno.

Velke i mále Antante
Brezov obrŏcs sze je pocso,
Szprhno je, i záto loscso,
Doge, dno, sze raszipalo.

Jugoslávia drzsáva,
Sze je veke razdrobila.
Kak je nasztánola, prisla,
Tak náglo je ráncs zgínila.

Vĕlk'gapĕtka pokápanye
Je bi szvétek gorsztanenyĕ,
Prineszlo je szloboscino,
Nazáj vogrsko domovino!

Zvŏn Bŏga boj vŏgrom hvála,
Hitleri i Mussolini!
„Zsivi vogrška szlobodscina
Drága nasa domovina!“

Na cvetno nedelo rano,
Szo Nemci prisli v-Szoboto,
Zisao nam je glász vezĕli:
„Ka Vŏgri pridejo tŭdi!“

Na vŭzemszki pondĕlek bi
Meli i oni tŭ pridti; —
Gvŭsni zroki so zmĕsz prisli
I tak szo sze zamŭdili.

V-pondĕlek v-torek szmo csakali,
Krŏto sze navdŭsávava,
V-szrĕdo rano je prisao glász,
Veszĕli, vugoden za nász:

„Zse masĕrajo přĕk mejĕ,
Májo z-vszák'ga réda vojszkĕ
Ino vszáke féle rozsjĕ,
Szrdcsne vogrške vojnikĕ:

Pesáki, huszárje, stŭkmi,
Z-tanki i eoropláni,
Szanitĕczy i zsandári,
Vnogo kolij i letálcĕ.“

Od granicze do Szobote
Szo od lúdi pozdravlani.
Po poldnévi v-drúgoj vöri,
Szo z-óvácziöv szprejéti.

Bila velka óváczia,
Góvori, deklamáczia,
Ka v-Soboti nigdár táksa,
Nigdár nê k-toj priszpodobna.

*Pozdrávi, zsvioványe,
vogrszke i nemske vojnike,
Horti, Hitler, Mussolinja
I vszej gosztév brez rázlocska!*

Po himnusza popêvanji
Sze vnozina razpüsztila:
Zacsnolo sze je medszebno
Szpoznavanje, zgovárjanje.

Gosztév, vojszké szálasivanye,
I na pocsinek szprávlanye,
Lúdi razveszeljávanye,
Czêlo nôcs do ráne gojdne.

Prisesztnoszt.

Hittler, Mussolini, Ájta:
E'rôpe sors poprávlata,
Rôparje szo pokvárili,
Európo razdrápali.

Nyidva zdâ tô poprávlata,
Raztrgano vküp kelíta.
Národov szrecso iscseta
I nyim dobrôto szprávlata.

Ednáko szta vöpovedala,
Praviczo v-zákon vtrdila:
*„Vszáki národ szloboden boj,
Ravnaj sze po völi szvojoj.“*

Okôli nyidva náredi,
Do sze ravnali národi.
Werseiles ino Trionon,
Szta rôpare pomágala,

Z-Drúgoga lehko dávala,
I ka szta z-tém doszégnoła?
Bôg je tô velko kriviczo
Zse duzse tüdi nê trpo.

Záto je nébe kastigo
Na Merseiles, Trion püsztó.
*„Ka je po pészkom szprávleno,
Po pészkom de zaprávleno.
Po jálnom szprávleno blágo,
Blagoszlova nede melo!“*
Tak sze tô v-prilíki právi,
Tô naj niscse nepozábi!
Záto sze pravicze drzsi,
Homisijo tá povrzsi.

Burzsánov, autokrátov,
Bankárov pa užsorávcov
I brezi dela zsvilenczov
Szkvarjeni szvêt sze podéra
Z-bogásztvom navkúp pozséra.
Nôvi zsitek sze pripravla
I pravicze szvêt prihája.

Szprávla sze bôgsa bodôcsnoszt,
Zavsê národov prisesztnoszt!
*„Zsivi vogrszka szlobodscsina,
Zsivi vogrszka domovina!“*

F. J.

Lutherove reči k Velkomi pétki i Vüzmi.

Drži se močno té vere, ka je Kristuš
na Velki péték na sébe vzéo tvoje grêhe
i tvojo smrt.

Greh i smrt nás pač lehko strášíta,
geto pa známo za močnejšoga, kí je na
vúzen brezi grêha goristano, se oklenemo
njegovoga goristanênja i verjemo, ka po
Kristuši v grehaj spravičanje, v smrti pa
žltek zadobímo.

*„S Kristušom biti“, se právi, ednoga
mišlênja biti z njim, tô je, vervati v Kri-
stuši, ka njegova djánja nás rêšijo, nej
pa naša.* Luther.

Verske rozmere v U. S. A.

Protestantische Rundschau, v trej jezika, v nemščini, angleščini i francoščini, shájajôči list Protestantske svetovne zvéze v svojoj zádnoj numeri prinése tüdi poročilo od verski razmêr v Zdrúženi držávaj Severne Amerike.

List právi, ka pôleg podátkov ľudskoga štetja z leta 1936 v Ameriški zdrúženi držávaj 256 rázložni cerkveni organizacij jeste z blúzi 56 milijóni kotrig. Tak je samo polojna prebiválstva vpisana v štero od rázložni vadlúvánj. Skúpni račun cerkveni pripádnikov je v zádni deseti letaj zrásó za eden milijón. Družo sliko kážejo dohodki cerkveo. Leta 1926 so mele 817 milijónov dolárov dohodkov, leta 1936 pa samo 518 milijónov.

Kak smo že zgoraj vidli, polojna prebiválstva Zdrúženi držáv Severne Amerike ne pripáda níkšoj cerkvi. Razmerje med verniki i brezverci je perse v poedini krajinaj i várošaj rázložno. Tak na példo v New Yorki samo 7% prebiválstva sliši k kákšoj cerkvi.

Dvé tretjini ameriške mladine brezi včenja verenávuca zraslé gor. Cerkev je náimre lóčena od držáve, tak ka je obiskávanje verenávuca nej obvézno za šolsko mladino.

Od 46 milijónov mládi ljudi jih je 36 milijónov ešče nigdár nej biló pri kákšoj božoj slúžbi.

Kama pride takša mladina, od toga zgovorno svedočijo sódne štatistike, štere kážejo, ka nájvékši tál mladinski hüdodelnikov rávno z one mladine prihája, štera je nej vživala verske vzgoje.

Nevarnost tákši razmer so spredilí tüdi vodilni možjé Amerike, kak nam njihove reči svedočijo, štere imenúvani list Protestantske svetovne zvéze prináša na konci svojega poročila od verski razmer v U. S. A.

Wilson: „Naša civilizácija nede mogla dale ostánoti, če nede mèla dühovnoga fundamenta.“

Coolidge: „Môč naše zemlé v móči naši verski odločitev leži.“

Hoover: „Naše cerkve i verske nástave so nam prepotrêbne, ár so fundamentálne móči naše civilizácije.“

D. Roosevelt: „Od cerkve shája nájvékša môč za obládanje razkrájanja v našoj držávi.“

Tej voditelje ameriškoga národa pač nájbole vidijo, kama pride eden národ po pôti brez-

vernosti i kákše móči se izlôčijo z narodnoga živlénja, če vera nema mesta v vzgôji národa.

D.

V oszlobodjenoj krajini sze je zacsnola vojáska adminisztrácija.

Na zapôved Glávnoga stába vogrszke král. vojszke, kak szo tó nazvêstili tüdi plakáti, sze je zacsnola v nazájpovrnyeni jugoszlávszki krajinaj vojásko ravnanje.

Dúzsnošt vojáskoga ravnanya je omogôcsiti gladek prehod z jugoszlávszkoga na vogrszki uprávni réd i kém prveje notriszpelanye civilnoga ravnanya.

Vszaksi vojásko adminisztrativni orgán je jedro edne-edne kesnej posztávlene civilne oblászti i opráva nyéni v gotovoj meri rászirjeni delokrôg.

V dozday nazájpovrnyenoj bácskoj, baranyszkoj i medjimurszkoj krajini 17 okrájni (v Apatini, Hòdsági, Kuli, Óbecseji, Palánki, Topoli, Ujvidéki, Zomberi, Zenti, Zsabályi, Titeli, Mohácsi, Baranyavári, Alsólendvi, Muraszombati, Csáktornyi i Perlaki) 3 zákonodajno-varaske (Szabadka, Zombor, Ujvidék) i 2 vármegyövsko-varaske (Nagykanizsa, Zenta) vojáska zapovednistva jeszteta. Tá zapovednistva kak adminisztrativne oblászti prve sztópnye delajo. Po jugoszlávszkom rédi okrájnimi vojáskomi zapovednistvi szreszki nacselniki, varaskim vojáskim zapovednistvom pa varaski predszedniki odgovárjajo.

Vszakse vojásko uprávno zapovednistvo (poveljsztvo) má vojásko i civilno osébjé. Na cseli vojáskoga zapovednistva zákonodájni városov eden-eden generál sztoji, na cseli okrájni i vármegyövsko-varaski vojáski zapovednistev pa eden-eden visisi oficir sztoji.

Uprávná oblászt drúge sztopnye, stere oblászt sze na cêlo oszlobodjeno zemlo razpresztéra, je Vojásko-uprávno zapovednistvo júzsne armáde. Nyegov voditel je generál Novákovits Béla. Nyegov szedezs je Szabadka, palácsa okrózsnoga sôda.

Vszaksi orgán vojáskoga ravnanya je med urádnimi vórami z nájvéksov pripravlenosztjov na razpolágo prebiválsztvi.

Rázločni máli glási.

Radosti glás: „Zaistino, zaistino velim vam, ka pride vóra i zdaj je, gda ti mrtvi čüli bodo glás Siná Božega; i ki ga čüli bodo, živelí bodo.“

Oszébní glász. Za szoboskoga főszolgabíróva je posztávleni nas roják g. *dr. Olajos József*, koga nas národ z veszéljem pozdrávla na nyegovom nõvom szlúzsbenom mszti.

Sobota. S cvetnov nedelov smo zaklúčili réd postni zadvečarkov ženskoga drúštva, na šteri so pôleg deklamácij i popêvanja šolske decé predávanja držali vsikdár po edna kotrígá žen. drúštva i domáçiva dúhovnika. Vsikdár prenapunjená šóla je svedočila, s kakšov radostjôv so vzéli verniki túdi letos té verske prireditve.

Neduzsen áldov bojne. V szoboto, 19. áprilisa sze je Szobota pretrészla od szilne eksplozije. Máli, szedem létñi színek szoboskoga trgovca, nasega verebrata Stíván Ernő-a, sze je spilao z nájdenov bombov, stero je beksi szlávszki voják tá lücsó. Bomba je eksplozodêrala i vgásznola mládo zsvlênýe neduzsnoga deteta. Velki szprévod je pokázó, kak je vsza Szobota i okólica z onov drzsinov csütíla, v stere mirovno zsvlênýe sze je tak neszmlíleno vkrádnola vsza grózóta bojne.

Konfirmácija v Püconci je apr. 6. na Cvetno nedelo bila obdrzsána. K etoj ószvetnoszti szo konfirmandusje z Püconszke sòle ocsisztili cérkev ino vrt pred njôv i z cvetjom opleli krsztni kamen i altár. 32 decskov i 24 deklic je ocsiveszno polozsilo verevadlúványe ino oblúbo i obrvim prihájalo k Goszpodnovomi sztolí. Vszí szo od sztráni fárnoga zszenszkoga drúštva obdarúvani bili z lépím szpominzskim liztom i z ménsov knizsicov. - Ob toj prilíki szo darúvali decski na Gusztav Adolfa drústvo 238.5 din; deklice pa 206 din. fárnomi zszenszkomi drústvi.

Dr. Dezső László, protest. vajáski dúhovnik sz Szombathelya je obiszko Szoboto i je pred vojáskov i civilnov gmajnov predgo v nedelo 27. t. m. od Krisztusa, kak fundamenta nasega verszkoga, drzsinzskoga i národnoga zsvlênýa. Čêla gmajna je z radostjov poszlúsala njegovo navdúseno predgo.

Vojáska oblászt je dovolila nadalno vödáványe Düsevnoga Liszta sz tem, ka je glávno i odgovorno reditelsztvo duzsen prevzêti Kováts István sinyôr, vödávnik pa more biti Darvas Aladár szoboski kaplán.

Szamovolní dári. Na goridrzsánye Düsevnoga Liszta: Siftar Jánosova r. Barbarics, Brezovci 5 D.

Turobni glászi. Zádnyí mészec szo sze odszelili vu vecsnoszt z *Püconszke fare*: Filo Elizabet, r. Lebar v Moscsanci, sztara 67 let; Zsibrik Matjas v Predanovci, sztar 67 let; Pavlics Ivan v Püconci, sztar 69 let; Kúhar Judith, r. Szedonya v Püconci, sztara 74 leta.

Dogodki zádnyega mészeca. Szrêdi tej dogodkov szmo mi sztáli. Ár sze je Jugoszlávija pôleg szvoje pogodbe z trozvézov nadale pripravlala z pomocsjôv Anglije na bojno, szta jo nemska i taljanszka na cvetno nedelo vgojdo napadnole, náj bi preprêcsile razsírítev bojne i oszlobodile v Jugoszláviji zsvíocse národe robzskoga jáрма. Tô sze nyim je v krúttój blizskovítój bojni túdi poszrecsilo na velko radcszt oszlobojeni národov. Hrvaska je szamosztojna drzsáva grátala, Vögri szo oszlôbodili szvoje prvêse pokrajine do Dráve i Donave, Bolgári szo zaszédli po nemskoj vojszki oszlobodjeno Macedonijo sz Skopljom, Montenegro se je lócsó od Srbije, Dalmácijo i júzsno polojno Szlovenije je zaszédla italijanszka vojszka, vsze drúge pokrajine pa nemska. — Zdaj sze bijejo zse zádnyie bitke za zlom grsko-anglêsko-ga odpora. — Túdi v Szevernoj Afriki sze je nemsko-italijanszkoj vojszki poszrecsilo vdrêti zse na egiptszka tla. — Pomorszka i letalszka bojna proti Britaniji sze z vszov szilov nadalyáva. — Ruszija j Japonzsaka szta szklenole neutralnosztno pogodbo.